

รายงานวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

จารุวรรณ กมลสินธุ์
อรรวรรณ เกิดจันทร์
ธนพจน์ แพสุวรรณ

โครงการวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
ปีงบประมาณ 2561

ชื่อวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ผู้วิจัย นางสาวจารุวรรณ กมลสินธุ์ นางสาวอรรพรรณ เกิดจันทร์ และนายธนพจน์ แพสุวรรณ

หน่วยงาน สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว และสาขาการตลาด คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูดจังหวัดอุทัยธานี 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี และ 3) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

วิธีการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี 400 คนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การหาสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ และค่าเฉลี่ย และการหาสถิติขั้นสูง ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบค่า t-test และมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (f-test หรือ ANOVA)

ผลการศึกษา การสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นคล่องคือนั้น มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ในทุกๆ ด้าน

ผลการศึกษา การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพศ และอายุ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพศ อายุ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เพศ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

และ4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพศ และอายุ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด

Research Title : Participation of the local community in the agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province

Researchers : Charuwan Kamolsin Orawan Kerdjan and Tanaphot Paesuwan

Division: Management, Major of Hotel and Tourism Management, Marketing Faculty of Administration and Management, Chaopraya University

Academic Year : 2018

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the understanding and knowledge of the local community about agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province; 2) to study the level of participation of the local community in the agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province; and 3) to compare the demographical characteristics of the local people and the participation of the local community in the agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province.

This was a quantitative research study. In order to survey the samples of the local people, the author distributed a questionnaire to 400 samples of the people from the local community of Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province; and analyzed the acquired data using an of-the-shelf application. The data analysis was divided into 2 types, namely, the analysis using basic statistics, including percentage, frequency distribution, and mean; and the advance statistics, namely, the comparison of the mean difference of 2 groups of samples, which was analyzed using the t-test, and the mean difference of more than 2 groups of samples, which was analyzed using the Analysis of Variance (ANOVA or F-test).

The result revealed that, in term of the overall understanding and knowledge of the local people toward agricultural tourism management, majority of the local people had high level of understanding and knowledge about agricultural tourism.

The result revealed that, in term of the overall participation of the local people in the agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai

District, Uthai Thani Province, the local people had moderate level of participation in the agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province.

The result revealed that, in term of the comparison of the demographical characteristics of the local people and the participation of the local community in the agricultural tourism management in Kaen Makrut Sub-district, Ban Rai District, Uthai Thani Province, there were 4 related dimensions of the participation, as follow:

1) Participation with the decision making process; whereas the factors of gender and age did not cause any difference in this dimension, while the factors of level of education, occupation, and average monthly income did cause a difference in their level of participation.

2) Participation with the operation; whereas the factors of gender, age, and monthly income did not cause any difference in this dimension, while the factors of level of education and occupation did cause a difference in their level of participation.

3) Participation with the receiving of benefits; whereas the factors gender and monthly income did not cause any difference in this dimension, while the factors of age, level of education, and occupation did cause a difference in their level of participation.

And 4) participation with the evaluation; whereas the factors of gender and age did not cause any difference in this dimension, while the factors of the level of education, occupation, and monthly income did cause a difference in their level of participation, with the statistical significance of 0.05.

Keywords: community's participation, agricultural tourism management, Kaen Makrut Sub-district

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยเจ้าพระยาที่ให้โอกาสทางวิชาการแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ.....	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	11
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว.....	12
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	13
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	18
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	20
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
2.9 กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	25
3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	25
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
3.3 เครื่องมือในการวิจัย.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	32
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	32
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	47
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	47
5.2 ขอบเขตของการวิจัย.....	47
5.3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	48
5.4 สรุปผลการศึกษา.....	49
5.5 อภิปรายผลการศึกษา.....	53
5.6 ข้อเสนอแนะ.....	56
บทที่ 6 บทสรุปผู้บริหาร.....	58
บรรณานุกรม.....	60
ภาคผนวก.....	63
ภาคผนวก ก ภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	64
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับคนในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	70
ภาคผนวก ค ตารางที่ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแบบสอบถาม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	74
ประวัติผู้วิจัย.....	76

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางเทียบจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างของท่าไร่ ยามาเน่.....	26
3.2 พิสัยของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัด อุทัยธานี.....	29
4.1 แสดงจำนวนร้อยละตามลักษณะประชากรของคนในชุมชนท้องถิ่น ตำบล แก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	32
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของคนในชุมชนท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่น มะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	34
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนท้องถิ่นในการ จัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	35
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชนท้องถิ่น ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอ บ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	36
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของชุมชน ท้องถิ่นในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	36
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของชุมชนท้องถิ่น ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอ บ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	37
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	38
4.8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	38

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างอายุ กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	39
4.10 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ.....	39
4.11 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	40
4.12 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	40
4.13 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	41
4.14 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	41
4.15 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	42
4.16 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ.....	42
4.17 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำแนกตามอาชีพ.....	42

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.18 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ.....	44
4.19 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ.....	44
4.20 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	45
4.21 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	46
4.22 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	46
5.1 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวนเชิงเกษตร แก่น มะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี.....	50
5.2 แสดงจำนวน และร้อยละ ของคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวนเชิงเกษตร.....	51

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แผนที่ท่องเที่ยว จังหวัดอุทัยธานี.....	8
ภาพที่ 1 จุฑารวมตัวและถ่ายภาพบริเวณ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	65
ภาพที่ 2 จุฑารวมตัวและถ่ายภาพบริเวณ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	65
ภาพที่ 3 โฮมสเตย์ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	66
ภาพที่ 4 โฮมสเตย์ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	66
ภาพที่ 5 พื้นที่สวนไร่นาสตอเบอรี่ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	67
ภาพที่ 6 บรรยากาศบริเวณ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	67
ภาพที่ 7 บรรยากาศคนในชุมชนท้องถิ่นในขณะให้ข้อมูล.....	68
ภาพที่ 8 บรรยากาศคนในชุมชนท้องถิ่นในขณะให้ข้อมูล.....	68
ภาพที่ 9 แผนที่การเดินทางท่องเที่ยวบริเวณ ต.แก่งมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการหมุนเวียน กระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และลดปัญหาการว่างงานของประชาชนได้ในระดับหนึ่ง กลุ่มอาชีพที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มอาชีพธุรกิจโรงแรมที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านค้าของที่ระลึก การขนส่ง และภาคบริการต่างๆ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมือง และสินค้าของที่ระลึก เป็นต้น ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวมาโดยตลอด เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวถือเป็นรายได้หลักของประเทศ ทิศทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 มุ่งพัฒนาไปสู่ความมั่นคง (Stability) ความมั่งคั่ง (Prosperity) และความยั่งยืน (Sustainability) โดยความมั่นคงคือความสามารถขับเคลื่อนการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้ในภาวะวิกฤติทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ความมั่งคั่งคือ การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน และความยั่งยืนคือ การพัฒนาที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชน

ในแต่ละปีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงมากและเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ และรวมถึงอุตสาหกรรมด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกมากมาย สถานการณ์ท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มิ.ย.2561มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 3,025,279 คน ขยายตัว 11.57% ตามการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเกือบทุกภูมิภาคการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยก่อให้เกิดรายได้148,432.54 ล้านบาท ขยายตัว14.52% จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2561 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 19,481,749 คน ขยายตัว 12.46% และสร้างรายได้รวม 1,015,893.31 ล้านบาท ขยายตัว 15.88% จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา สถานการณ์ท่องเที่ยวชาวไทยเที่ยวไทย พ.ศ. ปี 2561 มีชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จำนวน 13.72 ล้านคน-ครั้ง ขยายตัว 3.03% จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา และการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของชาวไทย คาดว่าจะก่อให้เกิดรายได้ 84,807.98 ล้านบาท ขยายตัว 6.38% (ฐานเศรษฐกิจ, 2561)

ทั้งนี้ จังหวัดอุทัยธานี เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้และสัตว์ป่ามีความหลากหลายทางธรรมชาติจน ทำให้พื้นที่ป่า "เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง" ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนและสัตว์หายากที่ใกล้สูญพันธุ์จำนวนมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อม โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เขียวขจีจึงทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมมากมายและตัวเมืองอุทัยธานีเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีวิถีชีวิตแบบโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ มีแม่น้ำสะแกกรังเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวอุทัยธานีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นตลาดการค้าสำคัญของเมืองอุทัยธานีมาแต่สมัยก่อนจนกลายเป็นชุมชนและเมืองใหม่อุทัยธานีในที่สุด สิ่งโดดเด่นที่บ่งบอกถึงความผูกพันระหว่างผู้คนกับสายน้ำมาแต่อดีตกาลก็คือในราวปี พ.ศ.2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสสมณชลฝ่ายเหนือ และเสด็จมาประทับอยู่ที่หมู่บ้านสะแกกรัง พระครูอุทัยธรรมนิเทศ (จั่น) จึงได้สร้างแพแฝด 2 หลังเพื่อรับเสด็จ นั้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและการดำรงชีวิตของชาวลุ่มน้ำสะแกกรังในสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน จังหวัดอุทัยธานีตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูง สภาพป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ประมาณ 6,730 ตารางกิโลเมตรแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอคือ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอลานสัก อำเภอหนองขาหย่าง อำเภอหนองฉาง อำเภอกัททัน อำเภอบ้านไร่ อำเภอสว่างอารมณ์และอำเภอห้วยคต (สวสดี,2560)

อีกทั้งในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ยากกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เหนืออื่นใดคือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิกับอาชีพเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆการคิดค้นนำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติมาจัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและอยากเดินทางไปเที่ยว และเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยรวมเอาการท่องเที่ยว (รายได้อันดับ 1) และการเกษตร (รายได้อันดับ 2) เข้าด้วยกัน ผลที่ได้คือนักท่องเที่ยวได้ทั้งเที่ยวและชมผลผลิตทางเกษตรตลอดจนถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวบ้านในพื้นที่นั้น และเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับคนในเมืองที่ต้องการความรู้ ความเพลิดเพลิน ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่จะนำรายได้มาสู่ชุมชนหรือประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงยังสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้อีกด้วย สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยงแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัย ฯลฯ เพื่อชื่นชมความสวยงาม และได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ชนบธรรมนิยมวัฒนธรรม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม

และการประกอบอาชีพการเกษตรที่หลากหลายทั้งวิธีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงาม รวมถึงความเพลิดเพลินในกิจกรรมการเกษตรในลักษณะต่างๆ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบอย่างมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น พร้อมกันสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพ โดยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ เช่น การชมไร่ นา การชมสวนผลไม้ การชมสวนดอกไม้/กล้วยไม้ การชมหมู่บ้านไม้ประดับ การชมกระบวนการผลิตใบชา การชมฟาร์มปศุสัตว์ การชมแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น (Department of Agriculture Extension, 2005)

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นลำดับต้น ๆ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุทัยธานี ภายใต้ชื่อ “สวนพฤกษศาสตร์แก่นมะกรูด” ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์แก่นมะกรูดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นเหมือนประตูบานใหญ่เปิดไปสู่โลกธรรมชาติที่เต็มไปด้วยอากาศบริสุทธิ์ เย็นสบาย ภายในสวนปลูกไม้ท้องถิ่นที่มีประโยชน์และความหลากหลายทางชนิดพันธุ์ เช่น สะเดาป่า ที่สามารถนำผลและใบมาทำยาป้องกันแมลง ต้นสบู่ที่สามารถนำผลแก้อาบน้ำ สระผม ชักเสื้อผ้า ส่วนรางจืด ก็มีสรรพคุณแก้เมา และพืชบางอย่างจัดว่ามีพิษ เช่น ขนของต้นข้างร้อง มีฤทธิ์ทำให้คัน หากโดนเข้าจะรู้สึกปวดแสบปวดร้อน และยางน่อง ซึ่งเป็นไม้มียางเป็นพิษที่พรานสมัยก่อนนำมาทาตรงปลายลูกดอกเพื่อใช้ล่าสัตว์ เป็นต้น และสวนพฤกษศาสตร์แก่นมะกรูดมีการปลูกพืชเมืองหนาวและจัดเป็นสวนสวยไว้ให้นักท่องเที่ยวได้มาถ่ายภาพพร้อมกับชื่นชมความงามของไม้ดอกนานาพรรณ ที่นี้สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 700 เมตร ทำให้มีอากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปี โครงการไม้เมืองหนาวที่แก่นมะกรูดเกิดขึ้นจากโครงการหลวงที่ตั้งใจจะสร้างอาชีพให้กับชาวเขาเพื่อที่จะไม่ต้องทำลายป่า และจัดทำสวนสวยงามเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่และได้ซื้อผลิตภัณฑ์จากชาวเขาโดยตรง โดยได้ประโยชน์ทั้งชาวเขาที่ได้ขายผลิตผลทางการเกษตรโดยไม่ต้องเดินทาง นักท่องเที่ยวก็ได้ประโยชน์จากการซื้อสินค้าได้ในราคาถูก การท่องเที่ยวเชิง “สวนพฤกษศาสตร์แก่นมะกรูด” เกิดจากแนวคิดที่จะนำวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ทำอยู่เป็นกิจวัตรมาผสานกับ “ทุนธรรมชาติ” ที่มีอยู่คือทรัพยากรด้านการเกษตร การทำสวน ทำไร่ ทำนา ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561)

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบที่น่าสนใจหลายประการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดการพัฒนาและขยายไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ การศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทไร่นาสวนผสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตลอดจนการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจะช่วย

ให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ภายในประเทศต่อไป

ดังนั้นการทำวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัย จึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นแก่นมะกรูด ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมักจะเกิดปัญหาอุปสรรคในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตามหลักการการท่องเที่ยวของแต่ละประเภะนั้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจคนในชุมชนท้องถิ่นมาพัฒนาปรับปรุงให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการทราบถึงหลักการจัดการและดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูดจังหวัดอุทัยธานี ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เปราะบางและเสื่อมโทรมได้ง่าย และยังจำเป็นต้องมีการจัดการดูแลอย่างใกล้ชิดอีกด้วย จึงควรมีการจัดการให้เป็นระบบและประสิทธิภาพ ในการจัดการบริหารที่ดีขึ้น โดยส่วนหนึ่งมาจากคนในท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการช่วยกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืนขึ้นมาได้ และนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและสามารถเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ชาวบ้านและคนในชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีซึ่งสามารถเกิดจากการร่วมมือของคนในชุมชน ท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมไปถึงการวางแผนและพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนของตนเองให้มีความยั่งยืนและดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

สมมติฐานของการศึกษา

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของคนในท้องถิ่นที่แตกต่างกัน (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน) อาจจะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน (ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล) ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแต่ละแหล่งเกษตรกรรม คือ ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะการทำ การเกษตร รวมถึงศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คนในชุมชน ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่

กำหนดพื้นที่ศึกษาชุมชนท้องถิ่นแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ

การจัดการ หมายถึง กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปในแนวทางที่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน้าที่อันที่จะสร้างและรักษาการมีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นที่พำอาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไปและเป็นการเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยวมิใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ เช่น การเดินทาง

เพื่อการพักผ่อน การเดินทางไปทัศนศึกษา การเดินทางไปสัมมนา การเดินทางไปเยี่ยมญาติพี่น้อง การเดินทางแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยมีองค์การ บริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนตั้งได้วางไว้ ทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยวด้วย

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวนชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

พืชไร่ หมายถึง เป็นพืชที่มีอายุการเติบโตที่เร็ว ออกผลผลิตไวทนต่อสภาพอากาศเมื่อได้ผลผลิตก็จัดส่งให้โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อนำไปแปรรูปและเป็นรายได้ของเกษตรกร

พืชสวน หมายถึง เป็นพืชที่ต้องมีการจัดการ และต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการเวลาในการปลูก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้นำชุมชนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
2. หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดสามารถนำการวิจัยและข้อเสนอแนะ นำไปศึกษาและวางแผนเพื่อใช้ในการออกแบบรายการนำเที่ยวของชุมชนและชุมชนอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดและวิธีในการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด

2.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ประวัติความเป็นมา

ตำบลแก่นมะกรูดจัดตั้งเมื่อปี 2460 ตำบลแก่นมะกรูด เป็นตำบลเล็กๆ ในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีชาวบ้านในพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง โดยรอบ ๆ ตำบลจะมีหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งมีภูเขาน้อยใหญ่โอบล้อม ตั้งอยู่บนความสูงจากน้ำระดับทะเลประมาณ 700 เมตร จึงทำให้ที่นี่มีอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี และจากการที่สภาพอากาศหนาวเย็นที่เหมาะสมแก่การปลูกดอกไม้เมืองหนาวนี้เอง ในช่วงหน้าหนาวของทุกปี ที่นี่จึงมีการจัดทำแปลงดอกไม้เมืองหนาว และแปลงสตรอเบอร์รี่ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชม โดยในแปลงปลูกดอกไม้เมืองหนาว ก็จะมีทั้งดอกลิลลี่ ดอกทิวลิป ดอกกลดดิโอลส์ ดอกเบญจมาศ ต้นคริสต์มาส กะหล่ำปลีหลากหลายสี เป็นต้น

พื้นที่

เป็นพื้นที่สูงลาดเอียง มีเขาและป่าดงดิบ ป่าธรรมชาติ ปัจจุบันสามารถกำหนดพื้นที่อยู่อาศัย และทำกินของประชาชน 858 ครัวเรือน ที่ดิน 1,233 แปลง รวม 16,711 ไร่

เขตพื้นที่

ทิศเหนือ จด อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ทิศใต้ จด จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก จด ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ทิศตะวันตก จด จังหวัดกาญจนบุรี และ จังหวัดตาก

อาชีพ

อาชีพหลัก ทำสวน/ทำไร่

อาชีพเสริม รับจ้าง

สาธารณูปโภค

มีไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน มีประปาภูเขา และมีโทรศัพท์สาธารณะทุกหมู่บ้าน

การเดินทาง

เส้นทางสายอำเภอบ้านไร่ - บ้านไร่ ระยะทาง 36 กิโลเมตร ลาดยาง 12 กิโลเมตร ดินปนลูกรัง 24 กิโลเมตร ไม่มีรถประจำทาง แต่มีรถรับจ้างวิ่งวันละ 1 เที่ยว

ผลิตภัณฑ์

ผ้าทอกระเหรี่ยง

ภาพที่ 2.1 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี
ที่มา <https://pantip.com/topic/33190094>

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการ

2.2.1 ความหมายของการจัดการ

นักวิชาการด้านการจัดการไม่นิยมให้คำจำกัดความการจัดการหรือการบริหาร เนื่องจากมีขอบข่าย และความหมายเกินกว่าจะนิยามด้วยประโยคสั้นๆ เพียงไม่กี่ประโยคได้ คำนิยามที่นักวิชาการในสมัยก่อนนิยามได้แก่ความหมายองค์ประกอบ (บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน) โดยดูว่ากิจกรรมใดบ้างที่เข้าข่ายลักษณะงามตามภารกิจของการจัดการ อย่างไรก็ตามนักวิชาการด้านการจัดการในปัจจุบันมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าควรให้คำนิยามความหมายของการจัดการหรือการบริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันในการอธิบายขอบข่ายของลักษณะการจัดการ แม้จะไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมหรืออธิบายได้เพียงบางส่วนเท่านั้นก็ตาม ก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเพิ่มขึ้น

เดเรค เฟรช และ ฮีทเธอร์ สวาร์ด (Derak French and Heather Saward) ได้ให้ความหมาย

การจัดการ หมายถึง “กระบวนการ กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พะยอม วงศ์สารศรี ได้ให้คำจำกัดความ “การจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์กร โดยการตอบสนองความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน”

การจัดการเชิงปริมาณ (Quantitative management)

เพื่อช่วยในการตัดสินใจ โดยใช้คณิตศาสตร์ สถิติและสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาทางการจัดการหลังสงครามโลกการจัดการเชิงปริมาณได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้นในแวดวงธุรกิจ อย่างไรก็ตามการใช้การจัดการเชิงปริมาณยังคงใช้ได้เฉพาะปัญหาที่มีลักษณะเป็นแบบที่มีโครงสร้าง (structured problem) ทฤษฎีวิทยาการจัดการ เป็นวิธีการสมัยใหม่ในด้านการจัดการ ที่เน้นการใช้เทคนิคเชิงปริมาณอย่างเข้มงวด เพื่อช่วยให้ผู้จัดการทำการใช้ทรัพยากรองค์การเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์และบริการให้มากที่สุด ในส่วนประกอบที่สำคัญของทฤษฎีวิทยาการจัดการ คือการขยายการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ให้มีความทันสมัย โดยการนำวิธีการเชิงปริมาณเพื่อวัดส่วนประสมของคนงานและงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

สำหรับส่วนประกอบที่สำคัญของทฤษฎีวิทยาการจัดการ คือ การขยายการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ ให้มีความทันสมัย โดยการนำวิธีการเชิงปริมาณเพื่อวัดส่วนประสมของคนงานและงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แบ่งเป็น 4 กลุ่ม

1. การจัดการเชิงปริมาณ (Quantitative management) โดยใช้เทคนิคคณิตศาสตร์ เช่น โปรแกรมเชิงเส้นตรงและไม่เชิงเส้นตรง (linear and nonlinear programming) ตัวแบบ (modeling) แบบจำลองสถานการณ์ (simulation) และทฤษฎีแถวคอย (queuing theory) เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้จัดการ

2. การจัดการการดำเนินการผลิต (Operations management) ซึ่งประกอบด้วย เทคนิคต่าง ๆ ที่ผู้จัดการสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะระบบการผลิตขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น แบบจำลองสินค้าคงคลัง (inventory model) และแบบจำลองเครือข่าย (network model) เพื่อปรับปรุงการตัดสินใจปัญหาการจัดจำหน่ายและการดำเนินการ

3. การจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management:TQM)

เป็นการจัดการคุณภาพของหน่วยงานในองค์กรทั้งหมด ซึ่งประกอบได้ด้วยฝ่ายต่างๆ ที่ผู้จัดการสามารถนำเทคนิคต่างๆ ไปใช้ในการวิเคราะห์ระบบการผลิตในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่นแบบจำลองสินค้าคงคลัง (inventory model) และแบบจำลองเครือข่าย (network model) เพื่อปรับปรุงการตัดสินใจปัญหาการจัดจำหน่าย โดยเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในกระบวนการเพื่อแปรสภาพให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพของผลิตภัณฑ์

4. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (management information systems)

เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้จัดการออกแบบระบบสารสนเทศ เพื่อจัดสารสนเทศเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งภายใน และภายนอกองค์กร เพื่อประกอบการตัดสินใจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการยังช่วยให้ผู้จัดการ และบุคลากรในระดับต่างๆ ได้รับสารสนเทศที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างไรก็ตามในการนำทฤษฎีวิทยาการจัดการไปใช้ประโยชน์นั้น ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ได้เข้ามามีส่วนในการปรับปรุงคุณภาพการตัดสินใจและเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรได้เป็นอย่างดี และถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กร

จากการทบทวนวรรณกรรม นักวิชาการด้านการจัดการไม่นิยมให้คำจำกัดความ เนื่องจากไม่สามารถนิยามเป็นประโยคสั้นๆได้ แต่ก็ได้กำหนดการอธิบายขอบข่ายของลักษณะการจัดการเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน คือกระบวนการ กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุผลตามที่กำหนด และทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2546) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือการเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้น เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

ไพฑูรย์ พงศบุตร และวิลาสวงศ์ พงศบุตร (2542) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่นซึ่งไม่ใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการไปเยือนชั่วคราวโดยไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหารายได้ จากคำนิยามและความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) ผู้เขียนหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ข้างต้น

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่ได้ชื่อว่าเป็นการท่องเที่ยว

1. การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อสุขภาพ เช่น การไปเที่ยวทะเลในวันหยุดการเดินทางไปอาบน้ำแร่ตามธรรมชาติเพื่อสุขภาพ หรือรักษาโรคผิวหนังบางชนิด
2. การเดินทางไปประชุมหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การไปเล่นกีฬา การไปสัมมนา การไปจาริกแสวงบุญทางศาสนา เป็นต้น
3. การเดินทางเพื่อทำธุรกิจบางอย่าง เช่น การสำรวจตลาด การตรวจสอบสิ่งที่สั่งการติดต่อธุรกิจ เป็นต้น

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่ไม่จัดว่าเป็นการท่องเที่ยว

1. การเดินทางไปประกอบอาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดในประเทศนั้นๆ
2. การเข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศนั้นๆ
3. การเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ไม่ว่าผู้ไปอยู่ประจำหรือไปเข้าเย็นกลับ (กรณีอยู่ชายแดน)
4. การเดินทางไปเพื่อการศึกษา ไปเป็นนักเรียน นักศึกษาและอยู่หอพัก
5. การเดินทางโดยมีต้องลงจากยานพาหนะ (พรสวรรค์ มโนพัฒนา 2553)

จากการทบทวนวรรณกรรม การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียดรวมถึงเป็นการหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่เข้ามาในชีวิต ซึ่งการเดินทางนั้นจะเป็นการเดินทางแบบชั่วคราว และผู้เดินทางหรือนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องเดินทางด้วยความเต็มใจโดยไม่ถูกบังคับให้เดินทาง และในการเดินทางทุกครั้งนั้นไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหรือหารายได้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

2.4.1 ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว

ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหลายพื้นที่ เช่น การศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเมือง พบว่า ไม่สามารถดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบ และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนได้ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ ด้านสังคม และวัฒนธรรม พบว่า มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับประโยชน์ พบว่า ชุมชนไม่มีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจ ร่วมกัน และ ส่วนใหญ่ ชุมชนจะมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว (วรรณนิมิต ภูนาศ, 2557) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าชุมชนตระหนักถึงการเรียนรู้ ทั้งด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และการอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่ขาดความร่วมมือ เช่นเดียวกับผลการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อชุมชนและท้องถิ่น (สุดถนอม ต้นเจริญ 2559) ซึ่งพบว่า องค์กรชุมชนถูกจัดตั้งอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีการจัดการและการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ภายใต้จิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง แต่ความความเข้มแข็งในชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนยังขาดความร่วมมือร่วมใจและแรงสนับสนุนความเข้มแข็งของกลุ่มในระยะยาว

สุดถนอม ต้นเจริญ (2559) ศักยภาพด้านการจัดการเกี่ยวกับการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างเป็นธรรม และศักยภาพด้านองค์กรชุมชน เกี่ยวกับชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา สร้างเสริมงานและรายได้ให้แก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังรู้สึกว่าการกระจายผลประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังไม่มีความเป็นธรรมเท่าที่ควร อีกทั้งพวกเขายังต้องการการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านต่าง ๆ มากขึ้น

นรินทร์ สังข์รักษา สุภาภรณ์ พรหมฤาษี และ อธิวัตรวรบำรุงกุล (2559) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องการบทบาทของ 5 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน นักท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษา ซึ่งจะช่วยกันสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยว ทั้งด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ความปลอดภัย ความเป็นมิตร และสิ่งอำนวยความสะดวก ล้วนต้องการผู้บริหารและคนจากทุกฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังนั้น องค์กรประกอบสำคัญของความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องอาศัยสมาชิกในชุมชน

รวมทั้งภาครัฐ (ท้องถิ่น) และเอกชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยคำนึงการผลิต การใช้ไป จากทรัพยากร (การท่องเที่ยว) ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในขณะที่ทุกฝ่ายก็ต้องช่วยกันปกป้องคุ้มครองให้คงอยู่ และมีมากขึ้น มิใช่เพียงแค่สมาชิกในชุมชนเท่านั้น

จากการทบทวนวรรณกรรม การจัดการเกี่ยวกับการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน และองค์กร ทำให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการสร้างรายได้ให้กับชุมชน สร้างแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยว มีความปลอดภัย ความเป็นมิตรและสิ่งอำนวยความสะดวก

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.5.1 ความหมายของเกษตร

การเกษตร หรือการเกษตรกรรม (Agriculture) หมายถึงการเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการประมง ผู้ที่ทำการเกษตรนั้นเรียกว่า เกษตรกร ส่วนคำว่า กสิกร นั้นหมายถึงผู้ที่ทำการกสิกรรม คือผู้ที่ปลูกพืชเพียงอย่างเดียว เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวนาสวนการเกษตรจึงเป็นการจัดการกับทรัพยากร ธรรมชาติ แรงงาน และทุน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตจากทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเรานิยม

นิออน ศรีสมยง (2552) ได้อธิบายความหมายว่า การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวหลัก สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ในชุมชน ให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัวซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นว่า เป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการคิดค้นเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มี อยู่ในประเทศมาจัดกิจกรรมหรือจัดเป็นรูปแบบทางการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจ และอยากเดินทางไปเที่ยว การขยายเส้นทางการท่องเที่ยว และเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และการให้ความรู้ในคุณค่าของภูมิปัญญาของเกษตรกรไทย ซึ่งการท่องเที่ยวและประเทศไทย (ททท.) ได้จำแนกประเภททรัพยากรทางการเกษตรออกเป็น 7 กิจกรรมดังนี้

- (1) การทำนา การทำนาปี/ปรัง การทำนาหว่านน้ำตม การทำนาขั้นบันได พิพิธภัณฑข้าว
- (2) การทำสวนไม้ดอก เพื่อตัดดอกขายทุกชนิด เช่น สวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้สวนดอกไม้ประดับนานาชนิด รวมถึงไร่ทานตะวัน
- (3) การทำสวนผลไม้การทำสวนผลไม้ทุกประเภทรวมทั้งการทำวนเกษตร การทำเกษตรแผนใหม่และการทำสวนผสม

(4) การทำสวนผัก สวนครัว การปลูกพืชสวนครัวทุกประเภท รวมถึงการทำไร่ผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด เป็นต้น

(5) การทำสวนสมุนไพร การปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้เป็นอาหาร เสริมพืชผักสวนครัวข้างบ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องต้ม เพื่อใช้เป็นเครื่องสำอาง และเพื่อใช้ในการแพทย์แผนไทย

(6) การทำฟาร์มปศุสัตว์การเลี้ยงและการขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจนานาชนิด อาทิการเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้งการทำฟาร์มปลาการเลี้ยงหอยแมลงภู่ เป็นต้น

(7) งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลผลิตทาง การเกษตร อาทิ เช่น มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเทศกาลลำไย เทศกาลกินปลา เป็นต้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro- tourism) ดังนี้การจัดนำเที่ยวชมสถานที่ทำการเกษตรกรรมแหล่งทำสวนผลไม้แหล่งปลูกไม้ดอกไม้ประดับแหล่งทำฟาร์ม เพื่อรับฟังการบรรยายถึงปัญหาและความสำเร็จในอาชีพเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง คณะเทคโนโลยีการเกษตร (ม.ป.ป.)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึงการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม ของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

เกศณีย์ สัตตรัตน์ขจร (2550) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงเกษตร(Agro- tourism) หมายถึง เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นการนำทรัพยากรทางการเกษตร เช่น สวนเกษตรการปลูกพืชสวนและฟาร์มปศุสัตว์มาจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมโดยนักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมความงามและพักผ่อนหย่อนใจเป็นการสร้างโอกาสและรายได้เสริมให้กับเกษตรกรเจ้าของพื้นที่เกษตรนั้น ๆ

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544) อธิบายความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่า เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร อันได้ความรู้ ประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่ แห่งนั้น

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2546) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่าการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้กลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เหนืออื่นใดถือได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิคุ้มกันอาชีพเกษตรกรรมรากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิด ปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทยอีกทั้งได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท

ชนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีรูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพ ทางเกษตรที่หลากหลาย ทั้งวิธีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงท่ามกลางทัศนียภาพที่สวยงาม บริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชน ความประทับใจที่เกิดจากได้ชมชิม ชื้อผลิตภัณฑ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์แก่ผู้มาเที่ยว ทั้งยังส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชนจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรผลิตภัณฑ์แปรรูป ค่าตอบแทนจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

Parash V. Joshi & Milind B. Bhujbal (2012) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในฟาร์มเพื่อพักผ่อนหย่อนใจบันเทิงการศึกษาหรือเพื่อความสนุกสนาน กิจกรรมในฟาร์ม โรงบ่มไวน์ปศุสัตว์วัฒนธรรม การเก็บเกี่ยวหรือกิจกรรมอื่นๆที่น่าสนใจที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Lamb (2008) ได้อธิบายความหมายว่า การท่องเที่ยวฟาร์มหรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกระบวนการของการดึงดูดผู้เข้าชมและนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ทางการเกษตรโดยทั่วไป เพื่อการศึกษาและนันทนาการ

Przezborska (2005) ได้อธิบายกิจกรรมการท่องเที่ยวและการพักผ่อนหย่อนใจที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มหรือการดำเนินการทางการเกษตร พืชสวน ประมงหรือการเกษตร (เทียบเท่ากับการท่องเที่ยวในฟาร์ม) การท่องเที่ยวชนบทยังสามารถกำหนด เป็นกิจกรรมท่องเที่ยว / พักผ่อน หย่อนใจ จากคำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผู้ศึกษาวิจัยสามารถสรุปความหมายได้ ดังนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึงการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ การเกษตรอีกทั้งยังเป็นการพักผ่อนหย่อนใจไม่ว่าจะเป็นฟาร์มเกษตร สวนผัก สวนผลไม้สวนดอกไม้โดยสถานที่แห่งนั้นมี ความสวยงามของทิวทัศน์ และนักท่องเที่ยวเองก็ได้รับ ประสบการณ์เกี่ยวกับการเกษตรที่ผ่าน ทางกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น 1.1.2 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นิออน ศรีสมยง (2552) ได้อธิบายองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีส่วนที่สำคัญ 3 ส่วนคือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตร ตลาดการท่องเที่ยว และบริการการท่องเที่ยว กล่าวคือ

(1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตรคือ ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเช่น แสงแดด ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น หรือการจัดการโดยมนุษย์เช่น เครื่องมือทางการเกษตรต่างๆ เทคโนโลยีการเกษตร เป็นต้น

(2) ตลาดการท่องเที่ยวเนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ (niche market) จึงทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เจาะจงเฉพาะกลุ่ม โดยต้องเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตร ต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น (3) บริการการท่องเที่ยว บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเช่น ที่พักร้านอาหารการ บริการนำเที่ยว จะต้องเกี่ยวกับการเกษตรชนบท ตัวอย่างบริการที่ชัดเจน คือ ที่พักตามบ้าน (Homestay) และที่พักตามสวนเกษตรต่างๆ (Farm stay)

ประโยชน์ของการเกษตร

ประโยชน์ของการเกษตรที่สำคัญ มีดังนี้

- 1) เป็นอาชีพเสริมอาชีพหลัก คือการทำการเกษตรเป็นอาชีพที่เสริมอาชีพอื่นที่ทำเป็นงานหลักอยู่แล้ว เช่น เลี้ยงสุกร 5 - 10 ตัว ในขณะที่รับราชการครู
- 2) เป็นอาชีพธุรกิจและบริการทางการเกษตร เช่นจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับ รับผิดชอบห่อหุ้มจำหน่ายเครื่องมือทางการเกษตรจำหน่ายผลผลิตเกษตร
- 3) เป็นอาชีพหลัก ได้แก่การทำการเกษตรเพื่อเป็นรายได้หลักของครอบครัว เช่นปลูกผัก เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงกุ้ง ฯลฯ นอกจากนี้การเกษตรกรรมยังมีบทบาทที่สำคัญ ต่อประเทศในหลายๆ ด้าน ได้แก่ด้านเศรษฐกิจด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครองและด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

หลักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Katherine L.Adam2004) ได้แบ่งหลักพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. มีบางสิ่งให้นักท่องเที่ยวชม เช่น สัตว์เลี้ยง นก แปลงเพาะปลูกพืชผักสวนครัว อุปกรณ์การเกษตรสมัยก่อน โรงนา แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งเล็กน้อยที่น่าเสนอให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ก็มีวัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย การละเล่นพื้นเมืองซึ่งสามารถนำมาแสดงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความสนใจแก่นักท่องเที่ยวในการมาเยี่ยมชมได้

2. มีบางอย่างให้นักท่องเที่ยวทำในการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล การตองกิ่งพันธุ์ไม้ ชิมข้าว ข้าวควาย การประกอบอาหาร และการเล่นเกม และกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสุขสนุกรานของนักท่องเที่ยว

3. มีบางสิ่งให้นักท่องเที่ยวซื้อ สินค้าที่นำมาจำหน่ายนั้น ผู้ประกอบการสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง เช่น น้ำดื่มสมุนไพรต่าง ๆ หรือน้ำดื่มเย็น ๆ และรวมถึงการจำหน่ายอาหารและขนม ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน สินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) สินค้าที่ระลึก เพื่อให้นักท่องเที่ยวจดจำประสบการณ์การท่องเที่ยวครั้งนี้ตลอดไป

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่นำเอาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีการประกอบอาชีพของเกษตรกร ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาผสมผสาน ด้วยระบบการบริหารการจัดทรัพยากรที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน อันก่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้ของเกษตรกรนำไปสู่การถ่ายทอดภูมิปัญญา และเทคโนโลยีการเกษตรแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อ

การรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น ทางเลือกใหม่ของนักเดินทาง ท่านจะได้ทั้งความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสามารถนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพ ได้ทำให้ได้หวนกลับไปค้นหาเรียนรู้เข้าใจและมีความภาคภูมิใจ ในอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นคุณค่าภายใต้แนวคิดปรัชญาองค์ความรู้ภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ท่านจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวชนบท ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมรูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลายทั้งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม จนถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามในทุกพื้นที่ของประเทศไทย

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

1. กิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ การนำเที่ยวชมสวนของเกษตรกรรายบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น สวนทุเรียน มังคุด สวนไม้ดอกไม้ประดับ หรือแม้แต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมจะได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ การตลาดแล้วยังสามารถซื้อผลผลิตต่าง ๆ ที่ทางสวนจัดขึ้นอีกด้วย

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลหรือเทศกาล เช่น การจัดงานวันทุเรียนโลก งานวันเงาะโรงเรียนทุ่งทานตะวันบาน ทุ่งดอกปทุมมา ซึ่งการท่องเที่ยวแบบนี้จะมีขึ้นเฉพาะในช่วงที่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการเกษตรเท่านั้น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวตามชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรในชุมชน ร่วมกันจัดตั้งบริหาร และจัดการท่องเที่ยว โดยกรมส่งเสริมการเกษตรให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดทำโครงสร้างทางกายภาพ การจัดภูมิทัศน์ การให้แนวความคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่และความสามารถของเกษตรกรในชุมชน

3.1) เตรียมสถานที่เที่ยวชมควรเป็นเส้นทางวงรอบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็น

3.2) หากมีมุมสาธิตได้ ควรจัดเจ้าหน้าที่เตรียมการสาธิตให้ชม

3.3) มีมัคคุเทศก์นำชมสวน สามารถอธิบายได้ดีเท่ากับหรือมากกว่าเจ้าของสวน (มีเกร็ดความรู้ มีการเปรียบเทียบ)

3.4) จัดมุมสถานที่พักผ่อน จัดมุมบริการอาหารและเครื่องดื่มจำหน่าย (โดยอาจขอให้เพื่อนบ้านบริการแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น) มุมนี้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกด้วย ทั้งของในสวนและของเพื่อนบ้านใกล้เคียง

3.5) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ทั้งขยะ แยกเปียกและแห้ง

3.6) มีบริการห้องสุขาที่สะอาด (อาจมีกล่องรับเงินบริการ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลได้รับผลประโยชน์)

ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลายๆ กิจกรรม แล้วแต่สภาพจุดท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง ได้แก่

-ประเภทนักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมระยะสั้น ได้แก่ การเข้าชมสวนเกษตร โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตในสวนหรือซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บได้ และทำกิจกรรมพืชน้ำในสวนระยะสั้น ร่วมกับชาวบ้าน เช่น ชีควาย นั่งเกวียน และอื่น ๆ

-ประเภทให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน การให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้านเพื่อศึกษาและสัมผัสกับชีวิตของชาวชนบทเกษตรโดยนักท่องเที่ยวจะได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะอาดและสะอาด

ประเภทอบรมให้ความรู้เกษตรแผนใหม่ และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน การทำเกษตรแผนใหม่ เช่น การปลูกและการดูแลรักษา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาจมีการให้ใบประกาศนียบัตรด้วย การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การศึกษาแมลงที่มีประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การทำน้ำตาลมะพร้าว และน้ำตาลโตนด ฯลฯ

-ประเภทจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของเกษตรกรของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ ผลไม้สด ดอกไม้สด เมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูก

-ประเภทให้รู้ทางธุรกิจ ช่วงที่ธุรกิจอื่น ๆ ประสบปัญหาจากธุรกิจตกต่ำ ให้นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางในการทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนเร็ว การท่องเที่ยวในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยเอื้อประโยชน์ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นหนทางที่ช่วยภาคเอกชนที่รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรม การเกษตรหมายถึง การเพาะปลูกพืชต่างๆรวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการประมง ผู้ที่ปลูกพืชอย่างเดียว เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน การเกษตรจึงเป็นการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ แรงงานและทุน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวหลักสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจจะมาเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นในการทำเกษตรและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.6.1 ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกัน คือ เจ้าของสวน ผู้จัดนำเที่ยวรวมถึงมัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยวที่ต่างกลุ่มจะต้องรู้วิธีการจัดการอย่างมีระบบเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ดังนี้

1) แนวทางบริหารจัดการของเจ้าของสวน

1.1) เตรียมสถานที่ที่เข้าชมควรเป็นเส้นทางวงรอบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็น

1.2) หากมีมุมสาธิตได้ ควรจัดเจ้าหน้าที่เตรียมการสาธิตให้ชม

- 1.3) มีมัคคุเทศก์นำชมสวน สามารถอธิบายได้ดีเท่ากับหรือมากกว่าเจ้าของสวน (มีเกร็ดความรู้ มีการเปรียบเทียบ)
- 1.4) จัดมุมสถานที่พักผ่อน จัดมุมบริการอาหารและเครื่องดื่มจำหน่าย (โดยอาจขอให้เพื่อนบ้านบริการแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น) มุมนี้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกด้วย ทั้งของในสวนและของเพื่อนบ้านใกล้เคียง
- 1.5) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ทั้งขยะ แยกเปียกและแห้ง
- 1.6) มีบริการห้องสุขาที่สะอาด (อาจมีกล่องรับเงินบริการ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลได้รับผลประโยชน์)
- 2) แนวทางบริหารจัดการของผู้ประกอบการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์
 - 2.1) ต้องรอบรู้สถานที่/สวนแห่งนั้นอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อมูลในการตัดสินใจและการเตรียม ตัวแก่นักท่องเที่ยวได้
 - 2.2) รู้ข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามในการเที่ยวสวนเกษตร และถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจก่อนเดินทาง
 - 2.3) หลังจากนำเที่ยวชมแล้ว ควรหาเวลาให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสัก 15-20 นาที ระหว่างการเดินทางกลับ หรือเป็นการประเมินผลการชมสวนนั้น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงได้
- 3) แนวทางการเตรียมตัวไปท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว
 - 3.1) เป็นผู้ที่สนใจการทำสวนเกษตรแต่ละสาขาที่จะไปชม
 - 3.2) มีการเตรียมตัวเดินทาง และเตรียมอุปกรณ์ของที่ใช้ตามที่ผู้จัดรายการนำเที่ยวแนะนำ
 - 3.3) หากมีความชอบถ่ายภาพเป็นที่ระลึกแล้ว ควรเตรียมกล้องและฟิล์มไปให้มากพอเหลือใช้ดีกว่าไม่พอ
 - 3.4) ปฏิบัติตามข้อแนะนำและข้อห้ามของแต่ละสถานที่ เพราะต้นพืชและธรรมชาติรอบด้านนั้นมีความอ่อนไหวและเปราะบาง มีโอกาสติดเชื้อโรคจากผู้ที่เป็นพาหะได้ ในทำนองเดียวกันหากนักท่องเที่ยวบางคนเป็นภูมิแพ้ต่อยาฆ่าแมลงง่ายก็ควรต้องระมัดระวังเช่นกัน ในช่วงที่เจ้าของสวนฉีดยาป้องกันแมลงและเชื้อราที่สามารถทำลายต้นพืชได้
 - 3.5) มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นพาหนะมีสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด และสวยงาม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ มีความเกี่ยวข้องหลายระดับ เช่น กระทรวง หน่วยงานภูมิภาค หรือหน่วยงานระดับท้องถิ่น นักท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

บทบาทในการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อ แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบต่อชุมชนประชาชนหรือเจ้าบ้านในชุมชนท่องเที่ยว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประชาชนในชุมชนท่องเที่ยวประกอบด้วยกลุ่มบุคคลหลายกลุ่ม เปรียบเสมือนเจ้าของบ้านที่นักท่องเที่ยวมาเยือน เช่น ผู้บริหาร ชุมชน ประชาชน

จากการทบทวนวรรณกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยบุคคลสำคัญที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความยั่งยืนได้นั้นก็คือ เจ้าของสวน ผู้นำเที่ยว รวมถึงไกด์ท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะต้องมีวิธีการจัดการและบทบาทในการพัฒนาดูแลแหล่งท่องเที่ยว

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.7.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้พยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจาก ระดับบนลงล่าง (Top - down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom - up) แนวทางดังกล่าวสอดคล้อง กับแนวคิดของ โอคเลย์ (Oakley, 1984) ได้กล่าวว่า แนวทางจากระดับล่างขึ้นบนนี้เกี่ยวข้อง อย่างยิ่งกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหาย (Missing ingredient) ใน กระบวนการพัฒนา ในส่วนของความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่าน อธิบายและให้ความหมายไว้ดังนี้

Cohen and Uphoff (1981) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จาก การพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคซึ่งสอดคล้องกับ องค์การสหประชาชาติ (United Nation, 1981) และ รีเดอร์ (Reeder, 1974) ได้ให้ความหมายเจาะจงถึงการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่มในขณะเดียวกัน อุดร วงษ์ทับทิม และสุภาวิณี ทรงพรพาณิชย์ (2546) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น หมายถึง การมีสิทธิในการควบคุม ดูแลกระบวนการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นการสำรวจ วางแผน จัดการ ดำเนินการ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ ต่อท้องถิ่นแล้ว ยังชี้ถึงความสำคัญของท้องถิ่นและเป็นกระบวนการเรียนรู้สู่ทางการพัฒนา ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ดร.ชนิ เอมพันธ์ (2550) ที่ได้ให้ความหมาย การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่ ดำเนินการโดยชุมชนเอง

นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รักษาสภาพแวดล้อม ตลอดจนเกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ในชุมชน บรรลุเป้าหมายที่กำหนดบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของ โครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้น ได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วม ทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

2.7.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมี นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้ Koufman (1949) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัยคือ 1. ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุเพศ 2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิก กลุ่ม 3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีดังนี้ 1. ลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ 2. ลักษณะทางเศรษฐกิจได้แก่อาชีพ รายได้ 3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของ ข่าวสาร ในขณะเดียวกัน ดรธรณี เอมพันธุ์ (2550) ได้กล่าวถึง ปัจจัยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม ดังนี้ 1. ชุมชนต้องมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านพื้นที่ และสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) และ สามารถเข้าถึง (Access) หรือได้รับความเห็นชอบให้เข้าไปดำเนินการจัดบริการท่องเที่ยวได้ 2. ต้องมีตลาดการท่องเที่ยวอยู่แล้วในพื้นที่ หรือบริเวณใกล้เคียง หรือมีโอกาสที่จะมี นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน 3. ชุมชนต้องมีทักษะและความรู้ในการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเด็นต่างๆ เช่น การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการระบบการเงิน การบัญชี การให้บริการที่เกี่ยวข้อง เช่น มัคคุเทศก์ ที่พัก อาหาร การตลาดและประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยต่างๆ มีผลต่อ การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม ตั้งแต่ปัจจัยทั่วไป จนถึงปัจจัยเฉพาะที่ในแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน และประสิทธิภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรม การมีส่วนร่วมถือว่าการสร้างโอกาสให้กับสมาชิกทุกคนของชุมชนได้มามีส่วนร่วมช่วยเหลือในการพัฒนาและรับผลประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีผู้ศึกษาวิจัยไว้มากมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาและเรียบเรียงไว้ดังนี้

พิมพา หิรัญกิตติ (2557) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย” พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพราะต้องการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วิถีสังคมเกษตรกรไทย หลีกหนีจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมาก ชื่อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและสดใหม่ ศึกษาดูงานเพื่อเป็นช่องทางประกอบอาชีพด้านการเกษตร และต้องการสัมผัสใกล้ชิด ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบท

พัชรินทร์ จังประเวทย์ (2559) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนครนายก” พบว่า ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนครนายกในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการวางแผนพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ รักษาความปลอดภัยใน แหล่งท่องเที่ยว โฆษณาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง

โสภณ บุญล้ำ (2547) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่ม ผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า กลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา มีแนวทางการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ มีผู้นำเที่ยวที่มีความรู้ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว มีการสาธิตให้นักท่องเที่ยวได้ชมการผลิตไข่เค็ม มีการบรรยายกรรมวิธีการผลิตไข่เค็มแบบดั้งเดิม มีกิจกรรมพักค้างแรมและร่วมกิจกรรมวิถีชีวิตกับชุมชน

นาฏสุดา เขมนสิริ (2549) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี และชัยนาท” พบว่า แหล่งทำการเกษตร และแหล่งแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรในจังหวัดที่ศึกษามีศักยภาพเพียงพอในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ การทำสวนผลไม้ การเพาะเห็ด การปลูกพืชปลอดสารพิษ แต่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกอบรมหรือให้ความรู้ เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกด้านคมนาคม ให้มีที่ปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์และ การส่งเสริมการตลาด และการสนับสนุนเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งภายในและ ภายนอกจังหวัด

ธณมการจ คงอินทร์ (2545) ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรเพื่อ การพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาบ้านบาตั้น อำเภออ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่” พบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสัมพันธ์กับ ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) ได้ศึกษา “การจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า การจัดการพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมี เจ้าหน้าที่นำชม เอกสาร แผ่นพับ พื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถเดินชมได้ สถานที่ติดต่อ การแสดงกิจกรรมการเกษตร สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ-ห้องสุขา น้ำดื่ม เส้นทางเที่ยวชมที่ปลอดภัย สะดวก และเจ้าหน้าที่ อำนวยความสะดวก ซึ่งการจัดการควรดำเนินให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตร เพื่อคงความเป็น ธรรมชาติและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

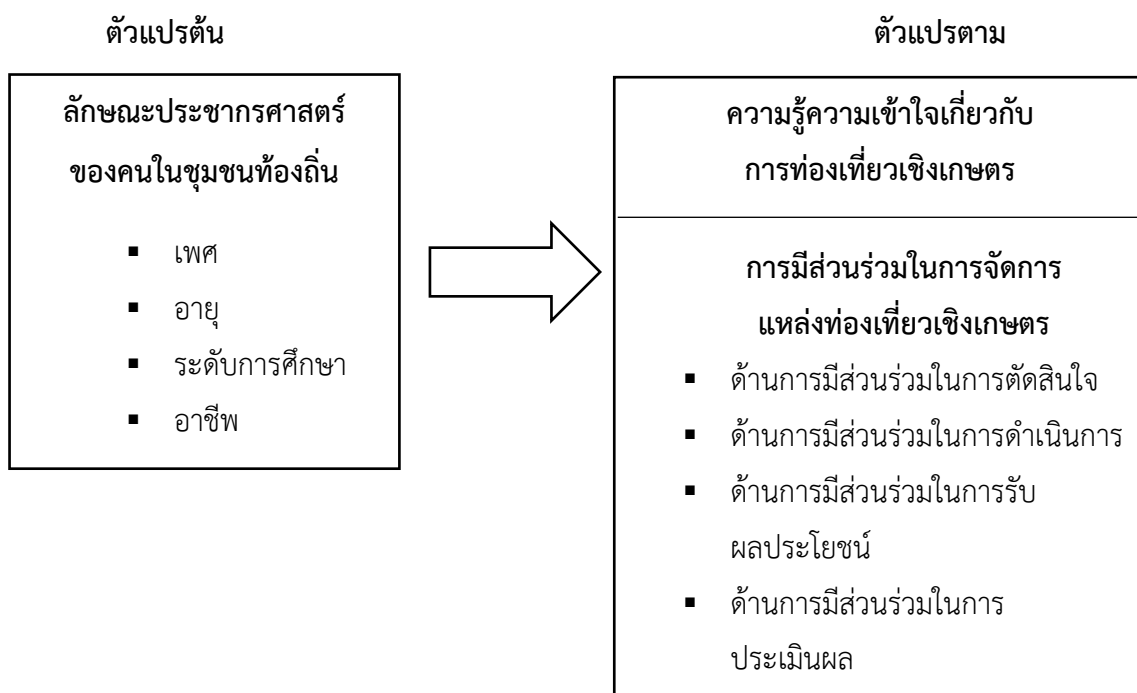
อรอนงค์ ฤาชาฤทธิ์ (2545) ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพของตำบลสัมปทวนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร” พบว่า ตำบลสัมปทวนมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยด้านระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถลำดับได้ดังนี้ 1) ระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) พื้นฐาน ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ความพร้อมของชุมชน 4) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิง เกษตร และ 5) ลักษณะทางกายภาพ

ขมาพร สัตย์สันท์สกุล (2548) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการวางรูปแบบ กิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ปฏิบัติการที่ได้รับงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ปี 2545-2546” พบว่า ศูนย์ปฏิบัติการ ฯ มีลักษณะด้านกายภาพที่เหมาะสมเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ทศนียภาพสวยงาม มีสภาพแวดล้อมดี มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี มีความหลากหลายของกิจกรรม และมีการจัดตกแต่งสถานที่สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยข้างต้นได้ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง เกษตรของท้องถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ กิจกรรมศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยว การสาธิต และกิจกรรม พักค้างแรมและร่วม กิจกรรมวิถีชีวิตกับชุมชน และการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร

2.9 กรอบแนวคิดงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี” มีกรอบแนวคิดงานวิจัยดังต่อไปนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด และเพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด โดยคณะผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับประชากรในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินการไว้ ดังนี้

- 3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจศึกษานั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้สูงสุด

3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการแจกแบบสอบถามให้คนในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ เว็บไซต์ของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยกำหนดประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในครั้งนี้ จึงได้มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบโอกาส และไม่ทราบความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) จากการค้นคว้าหาข้อมูลสถิติของประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จากเว็บไซต์ (แหล่งข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย) นั้นได้ทราบถึงจำนวนประชากรในท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีอยู่ประมาณ 2,154 คน ต่อปี ซึ่งผู้วิจัยได้มีการ (เทียบจากตารางของ Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 333 คน จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน ทั้งนี้ เพื่อความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทางคณะผู้วิจัยจึงเก็บเพิ่มอีก 67 คน โดยจะเก็บข้อมูลรวมทั้งหมด 400 คน ในการหาข้อมูลในส่วนของประชากรในชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มบังเอิญ (Accidental or Convenience Sampling) หรือตามความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เพื่อความสะดวกและเหมาะสม

ตารางที่ 3.1 ตารางเทียบจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่

ขนาดประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ขนาดความคลาดเคลื่อน (e)					
	± 1%	± 2%	± 3%	± 4%	± 5%	± 10%
500	*	*	*	*	222	83
1,000	*	*	*	385	286	91
1,500	*	*	638	441	316	94
2,000	*	*	714	476	333	95

ขนาด ประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ขนาดความคลาดเคลื่อน (e)					
	$\pm 1\%$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$	$\pm 4\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$
2,500	*	1250	769	500	345	96
3,000	*	1364	811	517	353	97
3,500	*	1458	843	530	359	97
4,000	*	1538	870	541	364	98
4,500	*	1607	891	549	367	98
5,000	*	1667	909	556	370	98
6,000	*	1765	938	566	375	98
7,000	*	1842	959	574	378	99
8,000	*	1905	976	580	381	99
9,000	*	1957	989	584	383	99
10,000	5000	2000	1000	588	385	99
15,000	6000	2143	1034	600	390	99
20,000	6667	2222	1053	606	392	100
25,000	1743	2273	1064	610	394	100
50,000	8333	2381	1087	617	397	100
100,000	9091	2439	1099	621	398	100
∞	10000	2500	1111	625	400	100

*หมายถึง ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่เหมาะสมที่จะ assume ให้เป็นการกระจายแบบปกติ จึงไม่สามารถใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.3.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความคิดเห็นของประชากรในชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยตนเอง (Self – Administered Questionnaires) และในส่วนของแบบสอบถามนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaires) ซึ่งเป็นคำถามที่มุ่งให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และนอกจากนี้ยังมีคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ให้ผู้ตอบคำถามได้ แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หรือข้อแนะนำ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยจะแบ่งจะออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามปลายปิดแบบมีตัวเลือกให้ตอบ สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น ซึ่งลักษณะในการตอบสามารถตอบได้คำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูดแบบสอบถามเป็นแบบวัดความรู้ โดยให้ตอบตามความรู้ของแต่ละบุคคล จำนวน 9 ข้อ คำถามเชิงบวก ได้แก่ข้อ 1 2 4 5 7 8 คำถามเชิงลบ ได้แก่ข้อ 3 6 9 สำหรับหลักเกณฑ์การให้คะแนนกำหนดด้วย

คำถามเชิงบวก		คำถามเชิงลบ	
ตอบ	คะแนน	ตอบ	คะแนน
ถูก	1	ถูก	0
ผิด	0	ผิด	1

ส่วนที่ 3 สอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผู้วิจัยใช้ระดับการวัดประเมินข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักของ ลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยในแต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มาใช้เป็นคำถามวัดทัศนคติเชิงบวก คือ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ละคำถามกำหนดมาตราวัดแบบช่วงระยะ (Interval Scale) โดยมีการกำหนดการให้คะแนนไว้ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยของความเห็นด้านต่างๆ ข้างต้น ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อันตรภาค} &= \text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} \text{หาร จำนวนชั้น} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ดังนั้นจึงสามารถแปลความหมายของค่าคะแนนการมีส่วนร่วมในแต่ละอันตรภาคชั้นได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 พิสัยของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตามหลักของ ลิเคิร์ต (Likert Scale)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	พิสัยของค่าคะแนนการมีส่วนร่วมของชุมชน
■ คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	■ มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
■ คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	■ มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
■ คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	■ มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
■ คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	■ มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
■ คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	■ มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้ประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานีและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของตนเองได้อย่างเต็มที่

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.4.1 คณะผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้นำชุมชน เพื่อขออนุญาตทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

3.4.2 คณะผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับประชากรในท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยได้เลือกใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental or Convenience Sampling) หรือตามความสะดวก ในการเก็บข้อมูลจากประชากรในชุมชนท้องถิ่น

3.4.3 คณะผู้วิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปวิเคราะห์ สรุปผล และนำมาเขียนรายงานผลการวิจัย

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนั้น จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดนำมาทำการวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ได้จากแบบสอบถามที่แจกให้กลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มาวิเคราะห์และประมวลผล โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ในแบบสอบถาม ซึ่งจะตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม

2. การลงรหัส (Coding) ซึ่งในส่วนนี้จะนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ และถูกต้องมาลงรหัสตามที่กำหนดไว้

3. การประมวลผลข้อมูล โดยการนำข้อมูลทำการลงรหัสเรียบร้อยแล้ว มาบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package For The Social Sciences) ในการประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิตินั้น ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่ช่วยให้ทราบถึงคุณลักษณะของกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการศึกษาในตัวแปรต่างๆ โดยการหาสถิติเบื้องต้น เช่น การหาจำนวนร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยเมื่อทราบค่าสถิติแล้วผู้วิจัยจะนำไปสรุปผลในรูปแบบของตารางแสดงข้อมูลประกอบคำบรรยาย ซึ่งในงานวิจัยนี้จะทำการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับสอบถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น ซึ่งลักษณะในการตอบสามารถตอบได้คำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด โดยให้เลือกตอบคำตอบเดียว

ส่วนที่ 3 สอบถามระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผู้วิจัยใช้ระดับการวัดประเมินข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักของ ลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยในแต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ มาใช้เป็นคำถามวัดทัศนคติเชิงบวก คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ละคำถามกำหนดมาตรารวดแบบช่วงระยะ (Interval Scale)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เพื่อนำไปสรุปเกี่ยวกับประชากรที่ศึกษา ซึ่งใช้สถิติขั้นสูงในการประมวลผล โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอนุมาน ในการทดสอบสมมติฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-test) โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่า T-test ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test หรือ ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีมากกว่า 2 ตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

3) การทดสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ Cronbach's Alpha การทดสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล (Reliability test) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach (Cronbach's Alpha) หากค่าที่ได้รับจากการวิเคราะห์มีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามที่จัดขึ้นนั้นมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในกระบวนการวิจัยต่อไปได้ เมื่อคณะผู้ทำวิจัยทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามต้นแบบรวมกันจะได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความน่าเชื่อถือ เท่ากับ 0.92

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูดตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยการวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สำรวจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรของชุมชนในท้องถิ่น และสำรวจเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ในการหาข้อมูลในส่วนของคนในชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นผลการศึกษาได้กำหนดดังนี้

4.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแสดงลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม และเรียงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละตามลักษณะประชากรของคนในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

N=400

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	178	44.50
หญิง	222	55.50
2. อายุ		
16 – 25 ปี	138	34.50
26 – 35 ปี	137	34.25
36 – 45 ปี	104	26.00
46 ปีขึ้นไป	21	5.25
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	106	26.50
มัธยมศึกษา	221	55.30
ปวส.หรืออนุปริญญา	57	14.30
ปริญญาตรี	16	4.00

N=400

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
นักเรียน นักศึกษา	16	4.00
รับราชการ	7	1.75
พนักงานบริษัทเอกชน	51	12.75
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	16	4.00
เกษตรกร	295	73.75
รับจ้าง	15	3.75
5. รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	301	75.25
ตั้งแต่ 10,001 – 20,000 บาท	57	14.25
ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท	26	6.50
สูงกว่า 30,001 บาท	16	4.00

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาลักษณะทางประชากรของคนในชุมชนท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.50 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.50 มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมาอายุระหว่าง 26 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.25 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมา ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.50 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 73.75 รองลงมาพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 12.75 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.25 รองลงมา ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.25 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สำนวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูดแบบสอบถามเป็นแบบวัดความรู้โดยจำแนกความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ (ประคอง กรรณสูตร 2534) ดังนี้

ร้อยละของจำนวนข้อที่ถูกต้อง

ต่ำกว่า 50

50-75

มากกว่า 75 ขึ้นไป

ระดับความรู้ความเข้าใจ

น้อย

ปานกลาง

มาก

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของคนในชุมชนท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	แปลความ	ถูก	ผิด
1.การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2548)	มีความรู้ความเข้าใจมาก	394 คน (98.50)	6 คน (1.50)
2.พื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เรียกว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ 2544)	มีความรู้ความเข้าใจมาก	358 คน (89.50)	42 คน (10.50)
3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ(ปัญญาตา นาคี 2561)	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	215 คน (53.75)	185 คน (46.25)
4.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น (นิออน ศรีสมยง 2552)	มีความรู้ความเข้าใจมาก	369 คน (92.30)	31 คน (7.75)
5.คนในชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลให้มีความยั่งยืนตลอดไป (สุดถนอม ต้นเจริญ 2559)	มีความรู้ความเข้าใจมาก	370 คน (92.50)	30 คน (7.50)
6.คนในชุมชนไม่จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2548)	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	200 คน (50.00)	200 คน (50.00)
7.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว (นรินทร์ สังข์รักษา 2560)	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	297 คน (74.30)	103 คน (25.80)
8. ประโยชน์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ รู้จักการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างพอดี (Przezborska 2005)	มีความรู้ความเข้าใจ มาก	381 คน (95.30)	19 คน (4.75)
9.สวนเกษตร นับเป็นสถานที่ที่มีความอ่อนไหวเพราะบางหากได้รับความกระทบกระเทือนหรือขาดความระมัดระวังแล้วย่อมทำให้เกิดความเสียหายได้ (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ 2544)	มีความรู้ความเข้าใจ มาก	320 คน (80.00)	80 คน (20.00)

จากตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของคนในชุมชนท้องถิ่น จำแนกตามข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากการสอบถามจากแบบสอบถามจำนวน 9 ข้อประเด็นคำถาม เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีคนในท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจ มีผู้ตอบประเด็นคำถามถูก จำนวน 9 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 100.00

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ในส่วนนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ด้านต่างๆในรูปแบบของค่าเฉลี่ย 5 ระดับโดยมีการกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังต่อไปนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1.ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและกฎระเบียบในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.08	1.011	ปานกลาง
2.ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาใช้ในพื้นที่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.09	.965	ปานกลาง
3.ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.03	1.074	ปานกลาง
รวม	3.07	1.018	ปานกลาง

จากตาราง 4.3 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.07$) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตรให้ถูกต้องตามแบบแผนที่วางไว้ และดูแลพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืน	3.01	1.047	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาของชุมชนอื่นใด	3.09	1.040	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้ชุมชน	3.21	1.048	ปานกลาง
รวม	3.16	1.046	ปานกลาง

จากตาราง 4.4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มี อาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	3.16	1.158	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากแหล่งท่องเที่ยว คือ รายได้จากแหล่งท่องเที่ยว	3.06	1.161	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	3.18	1.171	ปานกลาง
รวม	3.14	1.165	ปานกลาง

จากตาราง 4.5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามแผนการพัฒนาที่วางไว้	2.92	1.087	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.99	1.130	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	3.05	1.117	ปานกลาง
รวม	2.99	1.113	ปานกลาง

จากตาราง 4.6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 2.99$) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.07	1.018	ปานกลาง
2.ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.16	1.046	ปานกลาง
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.14	1.165	ปานกลาง
4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.99	1.113	ปานกลาง
รวม	3.09	1.089	ปานกลาง

จากตาราง 4.7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละรายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยมี *สมมติฐานการวิจัย* ดังนี้ ลักษณะทางประชากรของคนในท้องถิ่นที่แตกต่าง มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ชาย		หญิง		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.07	1.009	3.02	.843	.535	.593
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.22	1.048	3.13	.836	.963	.336
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.01	1.155	3.19	1.030	-1.647	.100
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.07	1.150	3.02	.984	.507	.613

จากตารางที่ 4.8 ไม่พบความแตกต่าง ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างอายุ กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	16 - 25 ปี		26 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 ปีขึ้นไป		F	Sig.
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.07	.785	3.05	1.010	2.98	1.014	3.19	.602	.367	.777
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.14	.830	3.26	.955	3.13	1.043	2.95	.921	.861	.461
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.20	1.024	2.97	1.150	3.05	1.056	3.81	1.030	4.118	.007*
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.94	1.132	3.09	1.014	3.12	1.036	3.00	1.000	.698	.553

*P<0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 4.10 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{x}	16 - 25 ปี	26 - 35 ปี	36 - 45 ปี	46 ปีขึ้นไป
16 - 25 ปี	3.20	-	.22	.15	-.61*
26 - 35 ปี	2.97		-	-.08	-.84*
36 - 45 ปี	3.05			-	-.76*
46 ปีขึ้นไป	3.81				-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า อายุระหว่าง 16 - 25 ปีและอายุ 46 ปีขึ้นไป อายุระหว่าง 26 - 35 ปีและอายุ 46 ปีขึ้นไป อายุระหว่าง 36 - 45 ปีและอายุ 46 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		ปวส./อนุปริญญา		ปริญญาตรี		F	Sig.
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.25	.993	3.09	.900	2.53	.782	2.95	.250	8.425	.000**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.43	.926	3.18	.973	2.65	.668	2.13	.500	9.243	.000**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.42	1.186	3.11	1.090	2.60	.776	3.00	.632	7.378	.000**
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.94	1.132	3.09	1.014	3.12	1.036	3.00	1.000	.698	.553

**P<0.01

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4.12 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	3.25	-	.15	.72*	.31
มัธยมศึกษา	3.09		-	.56*	.15
ปวส./อนุปริญญา	2.53			-	-.41
ปริญญาตรี	2.95				-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่างระดับประถมศึกษาและระดับปวส./อนุปริญญา และระหว่างระดับมัธยมศึกษาและระดับปวส./อนุปริญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.13 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	\bar{x}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	3.43	-	.26*	.78*	.31
มัธยมศึกษา	3.18		-	.53*	.05
ปวส./อนุปริญญา	2.65			-	-.48
ปริญญาตรี	2.13				-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่าง ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ระหว่างระดับประถมศึกษาและระดับปวส./อนุปริญญา และระหว่างระดับมัธยมศึกษาและระดับปวส./อนุปริญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.14 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{x}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวส./อนุปริญญา	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	3.42	-	.31*	.82*	.42
มัธยมศึกษา	3.11		-	.51*	.11
ปวส./อนุปริญญา	2.60			-	-.40
ปริญญาตรี	3.00				-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่างระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ระดับปวส./อนุปริญญา ระหว่างระดับมัธยมศึกษาและระดับปวส./ อนุปริญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	นักเรียนนักศึกษา		รับราชการ		พนักงานบริษัทเอกชน		รับจ้าง		เกษตรกร		ธุรกิจส่วนตัว		อื่นๆ		F	Sig.
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.31	.793	3.00	.000	3.24	.971	4.67	.500	2.98	.909	2.73	.458	2.57	.535	6.654	.000**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.31	.793	3.43	.535	3.51	.857	4.33	1.000	3.06	.954	2.93	.258	3.43	.535	4.708	.000**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.31	.793	2.57	.424	2.63	.916	1.67	1.000	3.10	.458	2.27	.535	3.57	1.090	7.256	.000**
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.00	.816	3.43	.535	3.76	.885	4.00	.000	2.94	1.059	2.60	.632	1.43	.535	10.132	.000**

**P<0.01

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4.16 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	นักเรียนนักศึกษา	รับราชการ	พนักงานบริษัท	รับจ้าง	เกษตรกร	ธุรกิจส่วนตัว	อื่นๆ
นักเรียน นักศึกษา	3.31	-	.31	.08	-1.35*	.34	.58	.74
รับราชการ	3.00		-	-.24	-1.67*	.02	.27	.43
พนักงานบริษัท	3.24			-	-1.43*	.26	.50	.66
รับจ้าง	4.67				-	1.69*	1.93*	2.10*
เกษตรกร	2.98					-	.24	.40
ธุรกิจส่วนตัว	2.73						-	.16
อื่นๆ	2.57							-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่าง นักเรียน นักศึกษาและอาชีพรับจ้าง ระหว่างรับราชการและอาชีพรับจ้าง ระหว่างพนักงานบริษัทและอาชีพรับจ้าง ระหว่างอาชีพรับจ้างและอาชีพเกษตรกร ระหว่างอาชีพรับจ้างและ อาชีพธุรกิจส่วนตัว ระหว่างอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.17 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน จำแนกตามอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน	\bar{X}	นักเรียน นักศึกษา	รับ ราชการ	พนักงาน บริษัท	รับจ้าง	เกษตรกร	ธุรกิจ ส่วนตัว	อื่นๆ
นักเรียน นักศึกษา	3.31	-	-.12	-.20	-1.02*	.25	.38	-.12
รับราชการ	3.43		-	-.08	-.90*	.36	.50	.00
พนักงานบริษัท	3.51			-	-.82*	.45*	.58*	.08
รับจ้าง	4.33				-	1.27*	1.40*	.90*
เกษตรกร	3.06					-	.13	-.36
ธุรกิจส่วนตัว	2.93						-	-.50
อื่นๆ	3.43							-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.17 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่าง นักเรียน นักศึกษาและอาชีพรับจ้าง ระหว่างรับราชการและอาชีพรับจ้าง ระหว่างพนักงานบริษัทและอาชีพรับจ้าง เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว ระหว่างอาชีพรับจ้างและอาชีพเกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว อาชีพอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.18 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมใน การรับผลประโยชน์	\bar{X}	นักเรียน นักศึกษา	รับราชการ	พนักงาน บริษัท	รับจ้าง	เกษตรกร	ธุรกิจ ส่วนตัว	อื่นๆ
นักเรียน นักศึกษา	3.31	-	.74	-.31	1.65*	.21	1.05*	-.26
รับราชการ	2.57		-	-1.06*	.90	-.53	.30	-1.00
พนักงานบริษัท	2.63			-	1.96*	.53*	1.36*	.06
รับจ้าง	1.67				-	-1.44*	-.60	-1.90*
เกษตรกร	3.10					-	.84*	-.47
ธุรกิจส่วนตัว	2.27						-	-1.30*
อื่นๆ	3.57							-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่าง นักเรียน นักศึกษาและอาชีพรับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ระหว่างรับราชการและอาชีพพนักงานบริษัท ระหว่างพนักงานบริษัทและอาชีพรับจ้าง อาชีพเกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว ระหว่างอาชีพรับจ้างและ อาชีพเกษตรกร อาชีพอื่นๆ ระหว่างอาชีพเกษตรกรและธุรกิจส่วนตัว และระหว่างธุรกิจส่วนตัวและ อาชีพอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.19 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล จำแนกตามอาชีพ

ด้านการมีส่วนร่วมใน การประเมินผล	\bar{X}	นักเรียน นักศึกษา	รับราชการ	พนักงาน บริษัท	รับจ้าง	เกษตรกร	ธุรกิจ ส่วนตัว	อื่นๆ
นักเรียน นักศึกษา	3.00	-	-.43	.76*	-1.00*	.06	.40	1.57*
รับราชการ	3.43		-	-.34	-.57	.49	.83	2.00*
พนักงานบริษัท	3.76			-	-.24	.82*	1.16*	2.34*
รับจ้าง	4.00				-	1.06*	1.40*	2.57*
เกษตรกร	2.94					-	.34	1.51*
ธุรกิจส่วนตัว	2.60						-	1.17*
อื่นๆ	1.43							-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.19 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่างนักเรียน นักศึกษาและพนักงานบริษัท อาชีพรับจ้าง อาชีพอื่นๆ ระหว่างรับราชการและอาชีพอื่นๆ ระหว่างพนักงานบริษัทและเกษตรกร อาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพอื่นๆ ระหว่างรับจ้างและอาชีพเกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว อาชีพอื่นๆ ระหว่างเกษตรกรและอาชีพอื่นๆ และระหว่างธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ไม่เกิน 10,000 บาท		ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท		ตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท		สูงกว่า 30,001 บาท		F	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.00	.885	3.47	1.071	2.88	.909	2.69	.479	5.672	.001**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.15	.879	3.39	1.236	2.85	.925	3.31	.602	2.256	.081
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.10	1.049	2.98	1.302	3.50	1.175	3.13	.806	1.378	.249
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.99	1.042	3.49	1.104	2.58	1.027	3.13	.806	5.506	.001**

**P<0.01

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางที่ 4.21 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{x}	ไม่เกิน 10,000 บาท	ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท	ตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท	สูงกว่า 30,001 บาท
ไม่เกิน 10,000 บาท	3.00	-	-.48*	.11	.31
ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท	3.47		-	.59*	.79*
ตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท	2.88			-	.20
สูงกว่า 30,001 บาท	2.69				-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.21 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาทและรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาทและรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท รายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,001 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 4.22 แสดงการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{x}	ไม่เกิน 10,000 บาท	ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท	ตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท	สูงกว่า 30,001 บาท
ไม่เกิน 10,000 บาท	2.99	-	-.50*	.42	-.13
ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท	3.49		-	.91*	.37
ตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท	2.58			-	-.55
สูงกว่า 30,001 บาท	3.13				-

*P<0.05

จากตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วย LSD พบว่า ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาทและรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท และระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 10,001-20,000 บาทและรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 - 30,000 บาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัย ได้นำผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล มาสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และนำเสนอข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 ขอบเขตของการวิจัย
- 5.3 ระเบียบวิธีวิจัย
- 5.4 สรุปผลการศึกษา
- 5.5 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.6 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

5.2 ขอบเขตของการศึกษา

ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ศึกษาไว้ที่ชุมชนท้องถิ่นบ้านแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยในส่วนของระยะเวลาที่ศึกษาคือ เดือนมกราคม จนถึง ธันวาคม 2562

5.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยได้มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบโอกาสหรือไม่ทราบความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ซึ่งได้ข้อมูลสถิติของคนในชุมชนท้องถิ่น จากเว็บไซต์ (แหล่งข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย) นั้นทำให้ได้ทราบถึงจำนวนประชากรในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีจำนวนประชากรในชุมชนท้องถิ่นประมาณ 2,154 คน ต่อปี ซึ่งคณะผู้วิจัยได้มี (เทียบจากตารางของ Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 333 คน จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง 333 คน ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทางคณะผู้วิจัยจึงเก็บเพิ่มอีก 67 คน โดยจะเก็บข้อมูลรวมทั้งหมด 400 คน ใช้ในการหาข้อมูล ทั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ หรือตามความสะดวก (Accidental or Convenience Sampling) ในการเก็บข้อมูลจากคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีเพื่อความสะดวกและเหมาะสม

หลังจากทำเก็บรวบรวมข้อมูลที่ แก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และได้ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนั้น จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่แจกให้กับกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มาทำการตรวจสอบข้อมูล (Editing) ลงรหัส (Coding) และประมวลผล โดยการนำข้อมูลที่ทำการลงรหัสเรียบร้อยแล้วนั้นมาบันทึกลงในคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package For The Social Sciences) ในการประมวลผลข้อมูล จากนั้น ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาจำนวนร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของคนในชุมชนท้องถิ่นได้แก่เพศอายุระดับการศึกษาอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีนอกจากนี้ ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งใช้สถิติขั้นสูงในการประมวลผล เพื่อทดสอบสมมติฐานงานวิจัย และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยใช้วิธี การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-test) โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่า T-test ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test หรือ ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มากกว่า 2 ตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

5.4 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

5.4.1 การสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาการสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีพบว่าในภาพรวมของคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากการสำรวจโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 9 ข้อประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจมีผู้ตอบประเด็นคำถามถูก 9 ข้อคิดเป็นร้อยละ 100.00

ในภาพรวมมีประเด็นคำถามที่มีคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นคำถาม 9 ข้อคือ 1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท 2) พื้นที่เกษตรกรรมส่วนเกษตรวนเกษตรวนสมุนไพรปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยงเรียกว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ 4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น 5) คนในชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลให้มีความยั่งยืนตลอดไป 6) คนในชุมชนท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว 7) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว 8) ประโยชน์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือรู้จักการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างพอดี 9) ส่วนเกษตรเป็นสถานที่ที่มีความอ่อนไหวเปราะบางหากได้รับความกระทบกระเทือนหรือขาดความระมัดระวังแล้วย่อมทำให้เกิดความเสียหายได้

5.4.2 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจากการวิจัยในส่วนนี้คณะผู้วิจัยก็ได้มีการวัดระดับการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 5 ระดับโดยมีระดับ 5 คือระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 4 คือ ระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 คือ ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง 2 คือ ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 1 คือ ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว พบว่าส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีนั้นมีการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีในทุกๆ ด้าน

ตารางที่ 5.1 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.07	1.018	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.16	1.046	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.14	1.165	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.99	1.113	ปานกลาง
รวม	3.09	1.089	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.1 แสดงค่าเฉลี่ยและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีพบว่าในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูดนั้นมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีในทุกๆด้านนอกจากนี้ส่วนใหญ่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด ($\bar{X}=3.16$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.14$) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.07$) และ ส่วนด้านที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}=2.99$) ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นด้านๆของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภาพรวมในด้านนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ (ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาใช้ในการพื้นที่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รองลงมาคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและกฎระเบียบในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และระดับน้อยที่สุดคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร)

ด้านที่ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมในด้านนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ (ท่านได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด รองลงมาคือ ท่านได้มี อาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด และระดับน้อยสุดคือท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว คือ รายได้จากแหล่งท่องเที่ยว)

ด้านที่ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในภาพรวมในด้านนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ (ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้ชุมชน รองลงมาคือ ท่านได้มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาของชุมชนอื่นใด และระดับน้อยสุดคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตรให้ถูกต้องตามแบบแผนที่วางไว้ และดูแลพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืน

ด้านที่ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในภาพรวมในด้านนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ (ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด รองลงมาคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและระดับน้อยสุดคือท่านได้มีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามแผนการพัฒนาที่วางไว้)

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวน และร้อยละ ของคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
■ เข้าร่วม	220	55.00
■ ไม่เข้าร่วม	29	7.25
■ ไม่แน่ใจ	151	37.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5.2 แสดงจำนวน และร้อยละ ของคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่าคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่เข้าร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ร้อยละ 55.00 รองลงมาคือไม่แน่ใจ ในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 37.75 และลำดับสุดท้ายคือไม่เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นร้อยละ 7.25 ตามลำดับ

5.4.3 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีพบว่า จากข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุอยู่ระหว่าง 16 - 25 ปี มากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ทั้งนี้คนในท้องถิ่น และส่วนใหญ่มีรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท

จากการเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของคนในท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า คนในท้องถิ่นที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ คนในท้องถิ่นที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของคนในท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า คนในท้องถิ่นที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ และรายได้ต่อเดือน) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานีไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ คนในท้องถิ่นที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ระดับการศึกษา และอาชีพ) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของคนในท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า คนในท้องถิ่นที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เพศ และรายได้ต่อเดือน) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ คนในท้องถิ่นที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ (อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ของคนในท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า คนในท้องถิ่นที่มีจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เพศ และอายุ) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ คนในท้องถิ่นที่มีจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ (ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน) ที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีสามารถอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้

5.5.1 การสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี โดยสรุปผลการศึกษาของการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีซึ่งได้ข้อสรุปโดยการอ้างอิงจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆประกอบกับการสรุปประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากแบบสอบถามจำนวน 9 ข้อประเด็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจมีผู้ตอบประเด็นคำถามถูก 9 ข้อคิดเป็นร้อยละ 100.00 สามารถสรุปได้ว่าคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีนั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศลิษา หมดลัง (2549) พบว่าคนในชุมชนบ้านคลองสนกิ่งอำเภอเกาะช้างจังหวัดตราดได้กล่าวถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าชาวบ้านคลองสนยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก เพราะว่าส่วนใหญ่ทุกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งสามารถสังเกตได้จากการจัดกิจกรรมต่างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่ก็ได้มีการจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การได้รับผลประโยชน์ที่ยั่งยืนจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจำเป็นที่ชาวบ้านต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามสามารถทำให้ทราบได้ว่าส่วนใหญ่คนในชุมชน ท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากผลสรุปดังกล่าวสามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืนและยังทำให้คนในชุมชนท้องถิ่น เข้าใจได้อีกด้วย

5.5.2 สรุปผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจากการวิจัยในส่วนนี้คณะผู้วิจัยก็ได้มีการวัดระดับการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีระดับ 5 คือ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 4 คือ ระดับการมีส่วนร่วมมาก 3 คือ ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง 2 คือ ระดับการมีส่วนร่วมน้อย 1 คือ ระดับการมีส่วนร่วมที่ต่ำที่สุด ซึ่งได้ข้อสรุปโดยการอ้างอิงจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ประกอบกับการสรุปประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ว่า ส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี นั้นมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับ การมีส่วนร่วมปานกลาง ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีในทุกๆด้าน เมื่อพิจารณาเป็นด้านๆแล้ว พบว่าคนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและส่วนด้านที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อยที่สุดนั้นก็คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของอรอนงค์ ฤทธาฤทธิ (2545) พบว่า ตำบลสัมปทวนมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยด้านระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถลำดับได้ดังนี้ 1) ระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) พื้นฐาน ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ความพร้อมของชุมชน 4) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิง เกษตร และ 5) ลักษณะทางกายภาพ

5.5.3 สรุปผลการเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

จากการเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทั้งนี้ จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ประกอบกับการสรุปประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานีสามารถสรุปได้ว่า ในแต่ละด้านที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะประชากรศาสตร์ มีทั้งความแตกต่างตามที่ตั้งในสมมติฐาน และไม่แตกต่าง จากผลจากการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานีแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศลิษา หมัดลิ่ง (2549) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราดได้กล่าวถึงประเด็น การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวบ้านคลองสน ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์จะมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ด้านร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล แตกต่างกัน และงานวิจัยรัตนวดี จุลพันธุ์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี ได้กล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ของลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า อาชีพ ประสบการณ์ในการอบรมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนแตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นหรือระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนแตกต่างกัน และเหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ มีส่วนทำให้มีระดับการมีส่วนร่วมมาก หรือน้อย ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีทั้งแตกต่างกัน และสัมพันธ์กัน

ทั้งนี้ ลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นที่แตกต่างกันกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันในประเด็นการมีส่วนร่วมหรือการตัดสินใจซึ่งมีความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยหลักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นโดยการนำแนวคิดจากคนในชุมชนท้องถิ่นมาส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนต่อไป เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และยั่งยืน อีกทั้งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

5.6 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าในการสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีในภาพรวมแล้วนั้นชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากพอสมควร แต่ในทางดำเนินการปฏิบัติหรือการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะดีขึ้นนั้น ควรต้องจัดรูปแบบของกิจกรรมชุมชนมีกฎระเบียบกฎเกณฑ์ที่ยอมรับและรับรู้กันโดยทั่วไป และในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เหมาะสมควรมีการส่งเสริมให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลายหาเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของชุมชนหรือพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะตัวและให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเช่นป้ายรูปแบบสิ่งก่อสร้างหรือสินค้าและบริการเพื่อสร้างความแตกต่างกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่นๆ

จากผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานีนั้นในภาพรวมได้มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งจากการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี การให้ข้อมูลจะเป็นการมีส่วนร่วมเฉพาะกลุ่มเช่น กลุ่มชุมชนในท้องถิ่นทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่แล้วจากการสังเกตผู้ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจะเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมีบางส่วนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อที่จะสามารถทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีประสิทธิภาพได้

5.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนเพราะ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีประสิทธิภาพเพราะว่าจะได้นำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี

3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อ
นำไปสู่การกำหนดวิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ และ
ยังสามารถนำไปเป็นกรณีตัวอย่างของชุมชนอื่นๆได้อีกด้วย

บทที่ 6

บทสรุปผู้บริหาร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบที่น่าสนใจหลายประการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดการพัฒนาและขยายไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ การศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการที่ให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทไร่นาสวนผสม และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตลอดจนการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ภายในประเทศต่อไป ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นแก่นมะกรูด ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมักจะเกิดปัญหาอุปสรรคในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนตามหลักการการท่องเที่ยวของแต่ละประเภทนั้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจคนในชุมชนท้องถิ่นมาพัฒนาปรับปรุงให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการทราบถึงหลักการจัดการและดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูดจังหวัดอุทัยธานี ถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เปราะบางและเสื่อมโทรมได้ง่าย และยังจำเป็นต้องมีการจัดการดูแลอย่างใกล้ชิดอีกด้วย จึงควรมีการจัดการให้เป็นระบบและประสิทธิภาพ ในการจัดการบริหารที่ดีขึ้น โดยส่วนหนึ่งมาจากคนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการช่วยกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวที่นั่นเกิดความยั่งยืนขึ้นมาได้ และนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและสามารถเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ชาวบ้าน และคนในชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีซึ่งสามารถเกิดจากการร่วมมือของคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมไปถึงมีการวางแผนและพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนของตนเองให้มีความยั่งยืนและดีขึ้น

งานวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี 3) เพื่อเปรียบเทียบ

ลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี วิธีการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี 400 คนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การหาสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ และค่าเฉลี่ย และการหาสถิติขั้นสูง ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติทดสอบค่า t-test และมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (f-test หรือ ANOVA)

ผลการศึกษา การสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ส่วนใหญ่ในภาพรวมคนในชุมชนท้องถิ่นคลองโคนนั้น มีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ในทุกๆ ด้าน การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ของประชาชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลแก่นมะกรูดอำเภอบ้านไร่จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

- 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพศ และอายุ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพศ อายุ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เพศ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน
- และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพศ และอายุ มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บรรณานุกรม

- จินตนา สุจจານันท์. (2549). การศึกษาและการพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน
วชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ. (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี:
เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย. จดหมายข่าว
สถาบันพระปกเกล้า. 2(8): 4-6.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2550). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของ
โรงเรียนล่อมแรดวิทยาอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2560). ชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นิคม ผัดแสน. (2540). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนา
การศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ศักดิ์
โสภา.
- นิออน ศรีสมยง. (2552). การสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยว
ในจังหวัดภาคใต้ที่ประสบภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

- พื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัญญาดา นาคี. (2561). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่ความยั่งยืน* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอิเทิร์นเอเชีย.
- พระ พรนวม. (2544). *ศรัทธาต่อหลักการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์การบริหาร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ
เพื่อสังคมไทยและสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). *เอกสารบทความ เรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: กอง
อนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2545). *ท่องเที่ยวยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. ใน
กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545.
กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- รัตนวดี จุลพันธุ์. (2547). *การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น
กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). *คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน: คู่มือการจัดการสร้างความปรองดองในระบบ
บริการสาธารณสุข*. ขอนแก่น: ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- ศลิษา หมดลัง. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา
ชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุดถนอม ตันเจริญ. (2559). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ชาญวิทย์เซ็นเตอร์.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับ
คณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยภายใต้
การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Arnstien, S.R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American
Institute of Planners*. 35(4): 216-224.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and
Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural
Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell
University Press.
- Huntington, S. & Nelson, S. (1975). *No easy choice: political participation in
developing countries*. New York: Harvard University Press.
- Koufman, F. (1949). H.F. Participation Organized Activities in Selected Kentucky
Localities. *Agricultural Experiment Station Bulletins*. 4(2): 5-50.
- Przezborska, Lucyna.(2005). "Classification of Agri-Tourism/ Rural Tourism SMEs in
Poland (on the Example of the Wielkopolska Region)," 2005 International
Congress, August 23-27, 2005, Copenhagen, Denmark 24670, European
Association of Agricultural Economists.
- Putti. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian
context. *Human Relations*. 4(2): 275-288.
- United Nations (1981). *Yearbook of International Trade Statistics*. United Nations: UN
Press.
- William, E. (1976). Electoral Participation in a Low Stimulus Election. *Rural
Development*. 4(1): 111-124.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2561สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2561
จาก <http://trackstir.com>
- ฐานเศรษฐกิจ 2561 สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2561
จาก <http://www.thansettakij.com/content/298869>
- จังหวัดอุทัยธานี 2560 สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2561
จาก www.sawadee.co.th/thai/uthaithani/

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด
อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 1 จุฑรุมตัวและถ่ายภาพ บริเวณ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 2 จุฑรุมตัวและถ่ายภาพ บริเวณ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 3 โฮมสเตย์ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 4 โฮมสเตย์ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 5 พื้นที่สวนไร้สตอเบอรี่ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 6 บรรยากาศบริเวณ ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 7 บรรยายภาคคนในชุมชนท้องถิ่นในขณะที่ให้ข้อมูล

ภาพที่ 8 บรรยายภาคคนในชุมชนท้องถิ่นในขณะที่ให้ข้อมูล

ภาพที่ 9 แผนที่การเดินทางท่องเที่ยวบริเวณตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับคนในชุมชนท้องถิ่น
ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมกระดูก
ตำบลแก่นมกระดูก อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ส่วนที่ 1 :ข้อมูลทั่วไปหรือข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรในชุมชนท้องถิ่น ตำบลแก่นมกระดูก

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ในช่องว่าง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง

2. อายุ

☐ 1) 16-25 ปี ☐ 2) 26-35 ปี ☐ 3) 36-45 ปี ☐ 4) 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ 1) ประถมศึกษา ☐ 2) มัธยมศึกษา

☐ 3) ปวส หรืออนุปริญญา ☐ 4) ปริญญาตรี

☐ 5) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ 1) นักเรียน นักศึกษา ☐ 2) รับราชการ ☐ 3) พนักงานบริษัทเอกชน

☐ 4) รับจ้าง ☐ 5) เกษตรกร ☐ 6) ประกอบธุรกิจส่วนตัว

☐ 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

☐ 1) ไม่เกิน 10,000 บาท ☐ 2) ตั้งแต่ 10,001 – 20,000 บาท

☐ 3) ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาท ☐ 4) สูงกว่า 30,001 บาท

ส่วนที่ 2 : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวนานบพ		
2.	พื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยงเรียกว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
3.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ		
4.	ประโยชน์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ รู้จักการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างพอดี เพื่อให้เกิดผลกำไรที่คุ้มค่าทางธุรกิจ		
5.	คนในชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลให้มีความยั่งยืนตลอดไป		
6.	คนในชุมชนไม่จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว		
7.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น		
8.	สวนเกษตรนับเป็นสถานที่ที่มีความอ่อนไหวเปราะบางหากได้รับความกระทบกระเทือนหรือขาดความระมัดระวังแล้วย่อมทำให้เกิดความเสียหายได้		
9.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว		

ส่วนที่ 3 : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุด

รายการ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและกฎระเบียบในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
รายการ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
2.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตรให้ถูกต้องตามแบบแผนที่วางไว้ และดูแลพื้นที่การทอ่งเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืน					
2.2 ท่านได้มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาของชุมชนอื่นใด					
2.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้ชุมชน					
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
3.1 ท่านได้มี อาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด					
3.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว คือ รายได้จากแหล่งท่องเที่ยว					
3.3 ท่านได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด					
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
4.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามแผนการพัฒนาที่วางไว้					
4.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
4.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด					

ถ้าท่านได้มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ท่านต้องการที่จะเข้าร่วมหรือไม่

☐ 1) เข้าร่วม

☐ 2) ไม่เข้าร่วม

☐ 3) ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 4 : ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

ขอขอบพระคุณที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

ตารางที่ ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ
จัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด
อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ตารางที่ ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแบบสอบถามด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ตัวแปร	Cronbach's Alpha
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและกฎระเบียบในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	0.91
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	0.91
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	0.91
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตรให้ถูกต้องตามแบบแผนที่วางไว้ และดูแลพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืน	0.92
2. ท่านได้มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาของชุมชนอื่นใด	0.91
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นการสร้างจุดขายให้ชุมชน	0.93
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	
1. ท่านได้มี อาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	0.92
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว คือ รายได้จากแหล่งท่องเที่ยว	0.92
3. ท่านได้รับผลประโยชน์จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	0.92
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามแผนการพัฒนาที่วางไว้	0.92
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	0.92
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นมะกรูด	0.91

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นางสาวจรรววรรณ กมลสินธุ์
- ภูมิลำเนา : จังหวัดนครสวรรค์
- ที่อยู่ : 13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด
นครสวรรค์ 60240
- การศึกษา : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2547
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรระดับปริญญาตรี
กรณีเทียบโอนประสบการณ์ (ภาควันอาทิตย์)

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นางสาวอรรวรรณ เกิดจันทร์
- ภูมิลำเนา : จังหวัดนครสวรรค์
- ที่อยู่ : 13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด
นครสวรรค์ 60240
- การศึกษา : ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ สาขาการ
ท่องเที่ยวและการโรงแรม
ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต คณะการท่องเที่ยวและการ
โรงแรม สาขาการจัดการท่องเที่ยว
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : อาจารย์พิเศษสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล : นายธนพจน์ แพรสุวรรณ
ภูมิลำเนา : จังหวัดนครสวรรค์
ที่อยู่ : 13/1 หมู่ 6 ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์ 60240
ประวัติการศึกษา : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2545
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : อาจารย์ประจำสาขาการตลาด คณะบริหารและการจัดการ